

Wymagania edukacyjne na poszczególne oceny z języka polskiego w klasie 8

Zagadnienia	Ocena dopuszczająca	Ocena dostateczna	Ocena dobra	Ocena bardzo dobra	Ocena celująca
KSZTAŁCENIE LITERACKIE I KULTUROWE					
	Uczeń potrafi:	Uczeń potrafi to, co na ocenę dopuszczającą oraz:	Uczeń potrafi to, co na ocenę dostateczną oraz:	Uczeń potrafi to, co na ocenę dobrą oraz:	Uczeń potrafi to, co na ocenę bardzo dobrą oraz:
wiersz	zreferować treść wiersza określić rodzaj literacki wskazać podmiot liryczny określić rodzaj liryki wyjaśnić pojęcia: <i>aforyzm, fraszka, paradoks, tren, puenta, przenośnia, symbol, peryfraza, hymn, refren, anafora, ironia apostrofa</i> omówić przynależność gatunkową utworów wskazać adresata lirycznego, bohaterów wiersza	określić funkcję zwrotów do adresata opisać emocje wyrażane przez podmiot liryczny, nazwać emocje towarzyszące podmiotowi lirycznemu, określić jego stosunek do adresata lirycznego, sytuacji wyjaśnić, w imieniu jakiej zbiorowości wypowiada się podmiot liryczny scharakteryzować bohaterów wyjaśnić znaczenie sentencji wyjaśnić prawdy życiowe zawarte w utworach określić funkcję adresata określić miejsce, w którym znajduje się podmiot liryczny wskazać środki stylistyczne, związki frazeologiczne	wskazać elementy tworzące atmosferę, budujące nastrój omówić funkcję skontrastowania np. dwóch przestrzeni, bohaterów itp. zinterpretować zabiegi stylistyczne zastosowane w wierszu, określić funkcję słownictwa omówić funkcję użycia regionalizmów w piosence, paradoksu we fraszce zinterpretować tytuł scharakteryzować obraz Boga wyłaniający się z utworu, wskazać nawiązania np. biblijne, omówić kontekst np. historyczny utworu postawić tezę interpretacyjną określić przyczyny emocji podmiotu lirycznego	zinterpretować wymowę wiersza, przesłanie utworu przedstawić swoje spostrzeżenia dotyczące danej sytuacji lirycznej zinterpretować istotne elementy wiersza, np. zakończenie, sposób ukazania przemijania, puentę odnieść wymowę wiersza do rzeczywistości codziennej odnieść uniwersalne prawdy zawarte w aforyzmach i fraszkach do swojego doświadczenia omówić funkcję refrenu i anafory dokonać interpretacji tworząc własną wypowiedź, np. sformułować rzeczywisty katalog zasad,	wykazuje umiejętność operowanie kontekstem, twórczego przetworzenia poruszanych w utworze kwestii, przekładu intersemiotycznego, np. potrafi: podjąć dyskusję na wskazany temat odnaleźć odzwierciedlenie poruszanych zagadnień w wybranym tekście kultury i omówić dostrzeżony związek omówić kontekst historyczny utworu stworzyć prezentację tematyczną przedstawić i omówić wybrany tekst kultury omówić różne sposoby przedstawienia motywu przemijania w tekstach kultury

				którymi powinien się kierować człowiek	
treny	• zrelacjonować treść trenów • określić rodzaj liryki każdego z utworów • wskazać adresatów wymienionych na początku <i>Trenu VII i VIII</i> • wymienić cechy Urszulki przywołane przez podmiot liryczny w <i>Trenie VIII</i> • zrelacjonować treść wiersza • wskazać podmiot liryczny w wierszu	• wyjaśnić funkcję apostrofy rozpoczynającej utwór • wskazać porównanie homeryckie i określić jego funkcję • wskazać porównanie homeryckie i określić jego funkcję • wyjaśnić przyczynę przywołania Persefony • określić funkcję odwołania do ubiorów córki • omówić funkcję wykrzyknienia w puencie utworu • opisać sytuację liryczną • wypowiedzieć się na temat podmiotu lirycznego • opisać wizję zaświatów przedstawioną w wierszu	• zinterpretować metaforyczne znaczenie smoka • omówić funkcję pytania retorycznego w zakończeniu utworu • zinterpretować metaforyczne znaczenie oliwki i sadownika • zinterpretować znaczenie pytania retorycznego w puencie utworu • omówić funkcję zdrobnień • zinterpretować dwojakie znaczenie słowa <i>skrzynka</i>, użytego utworze • zinterpretować funkcję kontrastu w ukazaniu domu: przed i po śmierci Urszuli • wskazać peryfrazę i określić jej funkcję • omówić sposób, w jaki został przedstawiony Bóg.	• zinterpretować znaczenie puenty • zinterpretować wymowę utworu • zinterpretować wymowę utworu • zinterpretować wymowę utworu • porównać omówione treny i wyrazić swoją opinię na temat zawartego w nich ładunku emocjonalnego • zinterpretować puentę wiersza	• omówić wybrany tekst kultury, w którym została przedstawiona strata bliskiej osoby, i porównać go z utworami Jana Kochanowskiego • wypowiedzieć się na temat uniwersalnej prawdy o człowieku zawartej w wierszu • omówić wizję zaświatów przedstawione w wybranych tekstach kultury
proza	• odtworzyć najważniejsze fakty, sądy i opinie, • zrelacjonować treść utworu lub fragmentu utworu, • przedstawić bohaterów utworu, • wyjaśnić pojęcia: <i>literatura faktu, reportaż, alianci, idealizm, superbohater, antyutopia, alegoria, utopia, science fiction, faszyzm, rasizm, obóz koncentracyjny, motyw, przypowieść, powieść</i>	• wykorzystać najważniejsze konteksty • scharakteryzować bohaterów całego lub fragmentów utworu, wyjaśnić ich postawy, • opisać relacje pomiędzy bohaterami, określić stany emocjonalne bohaterów • omówić znaczenie czasu i miejsca akcji dla wymowy utworu, omówić świat przedstawiony, • określić temat przewodni	• omówić sposób prezentacji wybranego elementu utworu, porównać wybrane elementy świata przedstawionego, • wyliczyć i omówić problemy, z którymi zetknął się bohater • wyjaśnić motywy postępowania, konsekwencje decyzji bohatera, wskazać jego najważniejsze cechy, • wyjaśnić przyczynę reakcji bohatera w wybranych	posiada umiejętność poprawnego zinterpretowania wymaganego materiału, właściwej argumentacji, uogólniania, podsumowania i porównania, np. potrafi: • przedstawić punkt widzenia narratora na poruszany w utworze temat • zinterpretować puentę, tytuł, wymowę utworu • wskazać charakterystyczne	potrafi wykorzystywać bogate konteksty, formułować i rozwijać problem badawczy, tworzyć własne teksty rozwijające poruszane tematy, np. potrafi: • stworzyć prezentację nawiązującą do poruszanych zagadnień • podjąć dyskusję na temat rzetelnych źródeł informacji lub zagadnień poruszanych w tekście

	<i>historyczna, powiastka filozoficzna, okupacja, Szare Szeregi, sabotaż, dywersja, literatura faktu, pierwsi chrześcijanie, Cesarstwo Rzymskie, powieść historyczna, rusyfikacja, zabory, rusyfikacja, alegoria</i> wypowiedzieć się na temat narratora, określić czas i przestrzeń akcji, określić rodzaj narracji.	utworu, wypowiedzieć się na temat utworu i zawartych w nim zagadnień, wyjaśnić zasady rządzące światem przedstawionym, wyjaśnić specyfikę języka utworu, np. użytych w tekście frazeologizmów, wskazać cechy powieści historycznej, wypowiedzieć się na temat narratora,	sytuacjach, omówić jego przemianę, omówić stosunek bohatera do rzeczywistości, zinterpretować zachowanie bohatera, ocenić go, omówić relacje łączące bohaterów, omówić stosunek autora tekstu do opisywanego bohatera, wskazać cechy gatunkowe utworu, wypowiedzieć się na temat stylu utworu , wyciągnąć wnioski określić własne stanowisko wypowiedzieć się na temat specyfiki pokolenia, do którego należeli bohaterowie wskazać cechy gawędy harcerek i literatury faktu, zinterpretować tytuł powieści, omówić alegoryczne znaczenie występujących postaci,	cechy języka utworu , wyjaśnić ich znaczenie i określić ich funkcje w tekście wskazać stereotypy przedstawione w utworze przedstawić zdobyte za pomocą różnych źródeł informacje na temat poruszany w tekście podjąć dyskusję na temat poruszanych problemów, wyjaśnić symboliczne znaczenie elementów utworu, omówić przenośnię, uniwersalną wymowę utworu umieścić utwór w kontekście, np. biograficznym, sformułować morał	przedstawić inny tekst kultury podejmujący temat na podstawie dowolnych źródeł opracować kontekst historyczny utworu odnaleźć konteksty i nawiązania, porównać sposób ukazania akcji w książce i w filmie, podjąć dyskusję na temat: - poświęcenia życia dla idei, w którą się wierzy,
epopeja	wyjaśnić pojęcia: <i>epopeja, inwokacja, szlachta, dworek szlachecki, komizm, ironia, emigracja,</i> wskazać adresatów inwokacji zrelacjonować treść utworu wymienić obyczaje szlacheckie opisane w utworze	wypowiedzieć się na temat narratora fragmentu utworu opisać strukturę społeczną szlachty polskiej scharakteryzować Jacka Soplicę, Hrabiego, Sędziego i Gerwazego wymienić wydarzenia historyczne przywołane w koncercie Jankiela wymienić cechy gatunkowe	wskazać, w jaki sposób inwokacja nawiązuje do tradycji eposu homeryckiego wypowiedzieć się na temat sposobu przedstawienia społeczności dobrzyńskiej wskazać komizm w sposobie przedstawienia niektórych bohaterów	zanalizować sposób przedstawienia ojczyzny w inwokacji zanalizować elementy wystroju dworku szlacheckiego w kontekście tradycji i patriotyzmu podjąć dyskusję na temat zalet i wad szlachciców przedstawionych w utworze zinterpretować częste	omówić kontekst historyczny, w jakim powstało dzieło, oraz kontekst historyczny wydarzeń przedstawionych w utworze podjąć dyskusję na temat przyczyn określenia dzieła Mickiewicza epopeją narodową, skoro opisana została tam tylko jedna warstwa społeczna porównać tekst Adama Mickiewicza z reżyserską wizją

		utworu		pojawianie się w utworze słowa <i>ostatni</i> • zinterpretować tytuł utworu	Andrzeja Wajdy
wywiad, gatunki publicystyczne	• wyjaśnić pojęcie <i>wywiad</i>, zreferować treść wywiadu, • omówić przynależność tekstu do gatunku prasowego, • przedstawić najważniejsze wydarzenia z historii piśmiennictwa, • wymienić gatunki wypowiedzi prasowej.	• podzielić wypowiedzi pisemne na kategorie, • rozpoznać gatunki wypowiedzi prasowej.	• zanalizować wywiad pod kątem sposobu zadawania pytań przez dziennikarkę, • omówić język prasy • wymienić cechy dobrego tekstu prasowego	• odnaleźć elementy omówione w wywiadzie w rzeczywistości codziennej • zanalizować tekst prasowy według podanych kryteriów	• podjąć dyskusję na temat wad i zalet publikacji drukowanych oraz elektronicznych
komiks	• przedstawić historię komiksu	• omówić język komiksu • przedstawić różnice pomiędzy komiksem amerykańskim a komiksem europejskim	• przedstawić wybrany komiks i ocenić go według podanych kryteriów	• porównać wybrane komiksy i ocenić je według podanych kryteriów	• stworzyć projekt komiksu • przedstawić film inspirowany komiksem i omówić jego specyfikę
film	• przedstawić najważniejsze momenty w historii kina • wyjaśnić pojęcia: <i>kadr, plan filmowy, ujęcie, scena, montaż, scenariusz</i>	• podać przykłady filmów należących do poszczególnych gatunków filmowych • omówić kompozycję kadru	• wskazać w wybranych filmach cechy klasyfikujące je do poszczególnych gatunków	• zanalizować język filmu w wybranym dziele • ocenić wybrane dzieło filmowe według podanych kryteriów	• przygotować prezentację na temat wybranej postaci związanej z filmem • stworzyć scenariusz filmowy spełniający wymogi wybranej konwencji gatunkowej
dzieło sztuki (obraz, fotografia)	• wymienić barwy użyte przez malarza • opisać, co zostało przedstawione na obrazie, zdjęciu • wyjaśnić pojęcia: <i>wzorzec, kompozycja fotografii, sztuka współczesna, mural, street art</i> • przedstawić najważniejsze wydarzenia z historii fotografii • wymienić rodzaje fotografii • wyjaśnić pojęcia: • opisać mural	• omówić znaczenie zastosowanych przez malarza proporcji • omówić kompozycję dzieła • opisać krajobraz, omówić kompozycję obrazu • wskazać przykłady fotografii należących do danych kategorii	• zinterpretować znaczenie barw • zinterpretować sposób przedstawienia bohatera • wskazać elementy, które zostały wyeksponowane na zdjęciu • ocenić wybraną fotografię według podanych kryteriów • wypowiedzieć się na temat roli światła w fotografii	• zinterpretować sposób ukazania tematu na obrazie • wyrazić swoją opinię na temat obrazu • wyjaśnić wymowę obrazu • wypowiedzieć swoją opinię na temat fotografii i uzasadnić ją • zanalizować wybraną fotografię • wypowiedzieć się na temat specyfiki sztuki współczesnej	• porównać obraz z innymi tekstami kultury przedstawiającymi temat • omówić wybrany obraz • przygotować prezentację na temat np. twórczości Warhola • zanalizować wybraną fotografię artystyczną • omówić wybrany przykład street artu
	• przedstawić historię Internetu	• omówić funkcję Internetu	• wyjaśnić przyczynę	• przedstawić wybrany blog	• podjąć dyskusję na temat

Internet, telewizja	wymienić gatunki wypowiedzi internetowych wyjaśnić pojęcia związane z rzeczywistością Internetu zrelacjonować etapy rozwoju telewizji wskazać momenty przełomowe w rozwoju telewizji podać przykłady gatunków telewizyjnych	scharakteryzować wybrane programy telewizyjne	popularności konkretnych serwisów internetowych scharakteryzować język wypowiedzi internetowych omówić specyfikę języka przekazu telewizyjnego	wskazać korzyści i zagrożenia związane z Internetem ocenić wypowiedź internetową według podanych kryteriów ocenić wybrany program telewizyjny według podanych kryteriów porównać różne przykłady tego samego gatunku telewizyjnego	sposobów chronienia prywatności w Internecie przedstawić swoje wyobrażenia na temat przyszłości Internetu wypowiedzieć się na temat roli telewizji w życiu swoich rówieśników podjąć dyskusję na temat jakości i funkcji reklam telewizyjnych przygotować prezentację na temat swojego ulubionego serialu
muzyka	zrelacjonować rozwój muzyki na poszczególnych etapach historii kultury wymienić elementy języka muzyki	wymienić rodzaje muzyki rozrywkowej	omówić rolę muzyki w wybranym filmie ocenić utwór muzyczny na podstawie podanych kryteriów	zastosować elementy języka muzyki do analizy wybranego utworu	stworzyć prezentację na temat ulubionego muzyka bądź gatunku muzyki stworzyć prezentację na temat muzyki etnicznej charakterystycznej dla swojego regionu
twórca i jego czasy	wyjaśnić pojęcia: <i>renesans, humanizm</i> wymienić najważniejsze etapy życia Jana Kochanowskiego wyjaśnić pojęcia: <i>szlachta, Wielka Emigracja, epopeja narodowa</i> wymienić najważniejsze etapy życia Adama Mickiewicza wyjaśnić pojęcia: <i>harcerstwo, literatura podziemna</i> wyjaśnić pojęcie <i>rusyfikacja</i> wymienić najważniejsze etapy życia Henryka Sienkiewicza wyjaśnić pojęcie <i>emigracja</i>	wymienić najważniejsze fakty z życia Melchiora Wańkowicza scharakteryzować twórczość Jana Kochanowskiego omówić okoliczności powstania cyklu <i>Trenów</i> scharakteryzować twórczość Adama Mickiewicza omówić kontekst historyczny twórczości Aleksandra Kamińskiego przedstawić okoliczności powstania <i>Szyfowych prac</i> przedstawić genezę powieści <i>Quo vadis</i>	wskazać elementy autobiograficzne w książce <i>Ziele na kraterze</i> wskazać cechy charakterystyczne renesansu omówić genezę <i>Pana Tadeusza</i> wyjaśnić genezę powstania <i>Kamieni na szaniec</i> wypowiedzieć się na temat twórczości Henryka Sienkiewicza omówić kontekst powstania powieści historycznych wypowiedzieć się na temat twórczości artysty	scharakteryzować twórczość Melchiora Wańkowicza przedstawić specyfikę <i>Trenów</i> Jana Kochanowskiego wymienić cechy epopei obecne w <i>Panu Tadeuszu</i> przedstawić znaczenie <i>Kamieni na szaniec</i> dla współczesnych autorów odbiorców omówić kontekst społeczno-historyczny twórczości Żeromskiego przedstawić recepcję	wypowiedzieć się o wydarzeniach historycznych współczesnych autorowi wypowiedzieć się na temat literatury podziemnej w okupowanej Polsce

				powieści <i>Quo vadis</i> • omówić sposób opisywania rzeczywistości w dziełach S. Mrożka	
RETORYKA, SZTUKA POSŁUGIWANIA SIĘ JĘZYKIEM					
opinia, poprawność językowa	• wyjaśnić pojęcia: <i>apel, suggestia, uzasadnienie, negocjacje, reklama, etyka słowa</i> • wymienić fazy negocjacji • wymienić sposoby nakłaniania w reklamie • wymienić elementy etyki słowa • wyjaśnić pojęcia: <i>opinia, informacja</i> • wymienić zasady, które powinny być przestrzegane podczas wyrażania opinii • przedstawić podział błędów językowych • poprawnie odczytać podane wyrazy	• odnaleźć w podanych tekstach apel, suggestię i uzasadnienie • wyjaśnić różnicę pomiędzy opinią a informacją • odróżnić informację od opinii • poprawnie odmienić podane słowa • właściwie sformułować związki frazeologiczne • w podanych przykładach wskazać sylaby akcentowane	• skomponować wypowiedź perswazyjną na zadany temat • zanalizować hasła reklamowe pod kątem adresata • zanalizować wybrane reklamy pod kątem zabiegów manipulacyjnych • sporządzić notatkę zawierającą informacje • skorygować błędy w podanych tekstach • odnaleźć w zdaniach błędnie użyte wyrazy • odnaleźć błędy stylistyczne w tekście i skorygować je	• przeprowadzić negocjacje zgodnie z podanym schematem • ułożyć hasła reklamowe, nakłaniające do konkretnego działania • sformułować opinie wraz z uzasadnieniem • wskazać pleonazmy w podanych wyrażeniach	• odnaleźć w reklamach i wypowiedziach polityków elementy manipulacji i zanalizować je • wygłosić publicznie mowę perswazyjną
NAUKA O JĘZYKU					
słownictwo, komunikacja językowa	• wymienić zasady porozumiewania się w grzeczny sposób • wymienić formy grzecznościowe • wymienić odmiany polszczyzny • wskazać różnice pomiędzy odmianą oficjalną a nieoficjalną	• dopasować słowa i zwroty grzecznościowe do adresata • wskazać wypowiedzi należące do oficjalnej i nieoficjalnej odmiany języka • wymienić sytuacje, w których można stosować nieoficjalną formę języka, oraz takie, w których należy stosować formę	• wskazać wypowiedzi, w których zostały złamane zasady grzeczności w języku • wyjaśnić różnice pomiędzy normą wzorcową a normą użytkową języka • rozpoznać wypowiedzi zgodne z normą wzorcową i normą użytkową	• sformułować wypowiedzi dostosowane do adresata • stworzyć wypowiedzi zgodne z wzorcową odmianą języka • rozpoznać podane rodzaje języków środowiskowych • przekształcić tekst gwarowy na ogólnopolski	• sformułować oficjalną mowę na zadany temat, uwzględniając wszystkie zasady grzeczności • zanalizować wybrane przez siebie wypowiedzi publicystyczne pod kątem zgodności z normami językowymi • stworzyć minisłownik

	polszczyzny • wyartykułować podane wyrazy zgodnie z normą wzorcową • zaakcentować podane wyrazy zgodnie z normą wzorcową • wyjaśnić pojęcia: <i>języki zawodowe, kolokwializmy, profesjonalizmy</i> • wymienić style funkcjonujące w polszczyźnie • zreferować podstawową zasadę dobrego stylu • wyjaśnić pojęcia: <i>synonim, antonim, homonim, wyraz wieloznaczny</i>, • wymienić rodzaje neologizmów i zapożyczeń • wymienić obrzędy nadawania imion • wymienić języki, z których wywodzą się imiona • zrelacjonować historię nadawania nazwisk • zrelacjonować zasady odmiany nazwisk żeńskich i nazwisk małżeństw • wymienić rodzaje nazw miejscowości • zreferować zasadę zapisu dwuczłonowych nazw miejscowych	oficjalną • wskazać kolokwializmy w podanym tekście • wymienić szczegółowe zasady dobrego stylu • zastąpić podane wyrazy synonimami • podać antonimy do danych wyrazów • podzielić neologizmy na kategorie • odnaleźć neologizmy w tekście • wytłumaczyć znaczenie podanych imion słowiańskich • użyć imion w wołaczu • poprawnie odmienić nazwiska • właściwie odmienić nazwy miejscowości	• wymienić przykłady języków i zawodowych • wymienić cechy gwary uczniowskiej • w podanych przykładach wskazać różnice pomiędzy gwarą a językiem ogólnonarodowym • rozpoznać styl podanej wypowiedzi • skorygować błędy stylistyczne w podanym tekście • porównać treść i zakres wyrazu w podanych przykładach • wyjaśnić różnice pomiędzy wyrazami wieloznacznymi a homonimami • wyjaśnić znaczenie podanych eufemizmów • wyjaśnić znaczenie podanych neologizmów • zanalizować swoje imię z uwzględnieniem podanych kryteriów • zanalizować różne nazwiska pod kątem ich pochodzenia • wyjaśnić pochodzenie podanych nazw miejscowości	• stworzyć tekst w wybranym stylu • podane wyrazy zastąpić słowami o bogatszej treści • podane wyrazy zastąpić słowami o szerszym zakresie • podać różne znaczenia danych wyrazów • wskazać archaizmy w przysłowiach i wyjaśnić ich znaczenie • wypowiedzieć się na temat mody na konkretne imiona • utworzyć nazwy mieszkanki i mieszkańca danego miasta	wybranej gwary • wyjaśnić znaczenie imion biblijnych
odmienne części mowy	• wymienić odmienne części mowy	• scharakteryzować odmienne części mowy • określić cechy charakterystyczne deklinacji trudnych rzeczowników	• odnaleźć nieosobowe formy czasownika w tekście i określić je • dokonać właściwej deklinacji rzeczowników	• właściwie określić formy czasownika osobowego • właściwie określić formy zaimków i poprawnie je stosować	swobodnie i bezbłędnie posługiwać się wiedzą o odmiennych częściach mowy

			właściwie odmienić i stopniować przymiotniki	właściwie nazywać rodzaje liczebników	
nieodmienne części mowy	wymienić nieodmienne części mowy	scharakteryzować nieodmienne części mowy wskazać spójniki, przed którymi stawiamy przecinek	wskazać przysłówki, które podlegają stopniowaniu	rozpoznać nieodmienne części mowy	swobodnie i bezbłędnie posługiwać się wiedzą o nieodmiennych częściach mowy
pisownia <i>nie</i> z różnymi częściami mowy	wymienić części mowy pisane łącznie z partykułą <i>nie</i> wskazać, które części mowy pisze się rozdzielnie z partykułą <i>nie</i>	zastosować poznane zasady w praktyce	skorygować tekst pod względem pisowni partykuły <i>nie</i> z różnymi częściami mowy	stworzyć tekst, stosując różne części mowy z partykułą <i>nie</i>	swobodnie i bezbłędnie posługiwać się wiedzą ortograficzną
fonetyka	wyjaśnić pojęcia: <i>głoska, litera, ubezdźwięcznienie, udźwięcznienie,</i> przedstawić podział głosek wymienić zasady poprawnego akcentowania w języku polskim	rozpoznać rodzaje głosek na przykładach poprawnie podzielić wyrazy na sylaby wskazać upodobnienia wewnątrzwyrazowe	skorygować błędy w podziale wyrazów poprawnie zaakcentować wyrazy stanowiące wyjątek od powszechnej reguły	określić kierunek upodobnienia skorygować błędy w akcentowaniu	swobodnie i bezbłędnie posługiwać się wiedzą o fonetyce
słowotwórstwo	wyjaśnić pojęcia: <i>wyraz podstawowy, wyraz pochodny, temat słowotwórczy, formant, przedrostek, przyrostek, wrostek, formant zerowy, oboczność, rodzina wyrazów, rdzeń, wyraz pokrewny, oboczność,</i> wymienić kategorie słowotwórcze	wyjaśnić znaczenie podanych wyrazów pochodnych utworzyć przymiotniki od rzeczowników przyporządkować wyraz pochodny do kategorii słowotwórczej wskazać wyrazy należące do jednej rodziny	wskazać w podanych parach wyrazów wyraz podstawowy i wyraz pochodny wskazać formant w wyrazie pochodnym podkreślić w rodzinie wyrazów rdzeń i wskazać oboczności	dokonać analizy słowotwórczej podanych wyrazów utworzyć wyrazy należące do konkretnych kategorii słowotwórczych sporządzić wykresy rodziny wyrazów omówić funkcję łącznika w przymiotnikach złożonych	swobodnie i bezbłędnie posługiwać się wiedzą z zakresu słowotwórstwa
wypowiedzenie i jego części	wymienić główne i drugorzędne części zdania podzielić wypowiedzenia na zdania i równoważniki zdań rozpoznać w tekście równoważniki zdań	wskazać podmiot i orzeczenie w zdaniu odnaleźć w tekście drugorzędne części zdania	określić właściwy szyk przydawki w zdaniu	uzupełnić zdania przydawkami w odpowiednim szyku dokonać rozbioru logicznego zdania	swobodnie i bezbłędnie posługiwać się wiedzą o składni
zdanie złożone i zdanie wielokrotnie	wymienić rodzaje zdań podrzędnie złożonych wymienić rodzaje zdań współrzędnie złożonych	przekształcić zdania w imiesłowowe równoważniki zdania rozpoznać rodzaje zdań	przekształcić zdania pojedyncze w zdania złożone podzielić zdania złożone współrzędnie na zdania	przeredagować tekst ze zbyt rozbudowanymi zdaniami złożonymi sporządzić wykres zdania	swobodnie i bezbłędnie posługiwać się wiedzą o składni

złożone		złożonych podrzędnie i współrzędnie • wymienić zasady stosowania przecinka w zdaniach złożonych współrzędnie	składowe	złożonego	
TWORZENIE FORM WYPOWIEDZI					
list motywacyjny	• wyjaśnić pojęcie <i>list motywacyjny</i> • wymienić elementy, z których składa się list motywacyjny • podjąć próbę napisania listu motywacyjnego	• zgromadzić informacje do listu motywacyjnego, który będzie odpowiedzią na podane ogłoszenia • zredagować list motywacyjny	• uporządkować informacje potrzebne do listu motywacyjnego	• ocenić rzetelność i wiarygodność podanych listów motywacyjnych	bezbłędnie pod względem językowym i merytorycznym zredagować tekst podanej formy wypowiedzi
podanie	• wyjaśnić pojęcie <i>podanie</i> • wymienić elementy, które powinny się znaleźć na podaniu • podjąć próbę napisania	• zgromadzić argumenty przydatne do uzasadnienia prośby • zredagować podaną formę wypowiedzi	• skorygować błędnie napisane podanie	• zredagować oficjalne podanie przy użyciu komputera z prośbą o przyjęcie do szkoły ponadpodstawowej	bezbłędnie pod względem językowym i merytorycznym zredagować tekst podanej formy wypowiedzi
CV	• wyjaśnić znaczenie pojęcia <i>CV (curriculum vitae)</i> • wymienić elementy CV	• zgromadzić informacje, które powinny znaleźć się w CV	• uporządkować informacje przydatne do napisania CV • skorygować błędy w CV	• zredagować oficjalne CV	• zredagować oficjalne CV poprawne pod względem językowym, ortograficznym, interpunkcyjnym i stylistycznym.
sprawozdanie z filmu i spektaklu	• wymienić elementy, które powinny się znaleźć we wstępie, w rozwinięciu i w zakończeniu sprawozdania • podjąć próbę napisania	• stworzyć plan sprawozdania ostatnio obejrzanego filmu lub spektaklu • zredagować podaną formę wypowiedzi	• stosować się do wszystkich reguł sporządzenia sprawozdania	• stworzyć pisemne sprawozdanie z wybranego filmu bądź spektaklu	bezbłędnie pod względem językowym i merytorycznym zredagować tekst podanej formy wypowiedzi
recenzja	• wymienić elementy, z których składa się recenzja • odróżnić recenzję od sprawozdania • podjąć próbę napisania	• stworzyć plan recenzji • zredagować podaną formę wypowiedzi	• wyselekcjonować niezbędne informacje przydatne do sporządzenia pełnej dwuczęściowej recenzji	• ocenić poszczególne elementy dzieła • stworzyć obszerną i wyczerpującą recenzję wybranego filmu	bezbłędnie pod względem językowym i merytorycznym zredagować tekst podanej formy wypowiedzi

przemówienie	wymienić cechy różnych rodzajów przemówień wymienić elementy niezbędne do przygotowania przemówienia podjąć próbę napisania	przedstawić elementy, z których powinno się składać dobrze skomponowane przemówienie przygotować plan przemówienia zredagować podaną formę wypowiedzi	wyliczyć strategie zdobycia przychylności słuchaczy, sposoby prezentacji argumentów i formułowania zakończenia przemówienia	zanalizować przykładowe przemówienia pod kątem tematu i stosowanych strategii wygłosić przemówienie	bezbłędnie pod względem językowym i merytorycznym zredagować tekst podanej formy wypowiedzi oraz wygłosić porywające przemówienie
wywiad	wymienić etapy tworzenia wywiadu	ułożyć pytania do autora podanego tekstu	zebrać informacje na temat wybranej postaci, wymyślić temat wywiadu i ułożyć pytania wskazać błędy w podanym wywiadzie	przeprowadzić wywiad z koleżanką lub kolegą	przedstawić wybrany przez siebie wywiad i go ocenić przeprowadzić wywiad z osobą ze swojego otoczenia na temat jej pasji
artykuł	zdefiniować artykuł wymienić cechy artykułu	przedstawić kompozycję artykułu	samodzielnie zebrać informacje do artykułu dokonać analizy formy i treści podanego artykułu	napisać artykuł problemowy	napisać artykuł problemowy poprawny pod względem językowym, ortograficznym, interpunkcyjnym i stylistycznym.